

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

85. Quando Sacerdos iterum præbet agrotis non ieiunio Sacram
Eucharistiam, quænam temporis intercapedo habenda est intervnum, &
alteram Communionem? Ex p. 2. tr. 14. res. 77. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

deum fundat los Doctores que referimos en el §. 2. quando dizen, que es licito comulgar muchas vezes en vna enfermedad, aunque no se esté en ayunas, y es esto tanto, que algunos dizen, que cada tres dias puede recibir el Sacramento, sin estar ayuno el enfermo. Ita ille.

2. Sed, vt verum fatear communis opinio Doctorum est in contrarium, & quotidiana praxis; & præter Granadum, Suarez, Coninch, Fugandez, & Bonacinam, quos citat Hurtadus, hanc sententiam tenet Leander de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 4. quest. 38. testatur de communi praxi Ecclesie Bassaus, in For. Theolog. verb. Communio Sacram. num. 44. Cardinalis Lugo de Euchar. disp. 15. sect. 3. num. 58. Atricus in Chr. Theolog. tom. 7. disp. 27. sect. 2. num. 9. Martinus de San Ioseph in Mon. confes. tom. 1. lib. 1. tract. 8. de Euchar. num. 14. & idem, cum hæc opinio sit communi calculo Doctorum approbata, & ex praxi Ecclesie robotata, puto opinionem Patris Hurtadi, alias viti docti, non esse practicandam.

RESOL. LXXXIII.

An Sacerdos possit iterum subministrare Eucharistiam infirmo, qui semel in articulo mortis sumpsit communionem per modum Viatici non ieiunus? Ex part. 2. tr. 14. Res. 75.

Sup. hoc in Res. 69. & supra in Res. 77. §. 2. Sed licet, paulo post initium, i. v. Primum quia, & ad medium, & infra in Res. 78. lege doctrinam. Et vide alias Res. & §. positos in not. res. 78. & 2. huius not.

§. 1. Negatiuam sententiam prorsus sustinet Vasquez in 3. parte, tom. 3. disp. 211. cap. 4. num. 38. & nouissime Ioan. de la Cruz in direct. confes. part. 2. tract. de Euchar. quest. 5. dub. 4. concl. 3. Ratio est, quia cum vna communionem infirmus iam satisfecit præcepto sumendi Eucharistiam in articulo mortis Ergo.

2. Sed affirmatiuam prorsus amplectendam esse docet vsus communis Ecclesie, & communis DD. sententia, nam ita docet Tabiena ver. communicare, num. 48. Amilla ver. communio, num. 18. Tolcius in summa, lib. 10. cap. 15. Sa ver. Eucharistia, num. 5. Sor. in 4. disp. 12. quest. 1. art. 8. Victoria in summa, num. 82. Grassius dec. part. 1. lib. 2. cap. 38. num. 32. Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 8. Coninch de Sacrament. quest. 80. art. 8. num. 53. Reginaldus. tom. 2. lib. 29. cap. 6. num. 120. Henriquez lib. 8. cap. 4. num. 1. & cap. 50. num. 1. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 68. sect. 1. & omnes noterici, quia non solum contra rationem, quam pro sua sententia adducit Vasquez; tunc permittitur ægrotis non ieiuno communicatio, vt possit implere præceptum diuinum. Sed etiam, quia morituro valde indiget tantis Sacramenti præsidio, & id sapius; & ita maxime indigentem ope, & subsidio huius Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula superanda, pia Mater Ecclesia non videtur velle suo præcepto cum tanto spiritali dispendio adstringere. Deinde in Conc. Constantiens. sess. 13. dicitur in casu infirmitatis posse Eucharistiam dari non ieiuno. Ergo cum non limitet ad vnâ tantum vicem, quare nos limitare debemus? Maxime, vt diximus, quod in secunda & tertia vice adit eadem necessitas, quæ in prima, scilicet ne priuaretur auxilio tantis Sacramenti. Igitur hanc secundam sententiam prorsus tenendam esse existimo.

RESOL. LXXXIV.

An infirmo non ieiuno in periculo mortis possit sepius Viaticum præberi? Et notatur, quod licet infirmus expectare possit ieiunium

per vnâ, aut alteram horam post mediâ noctem, ad hoc non esse obligationem in illa intermissa hora sumendi Eucharistiam sed posse differri ad aliud tempus in quo non sit ieiunium Ex part. 5. tract. 3. Resol. 37.

§. 1. Non desunt nostræ ætatis præstantissimi Theologi, qui hoc posse minime fieri constanter docent, & hi sunt Gamachus, Doctor Sorbonicus, in sum. Theol. tom. 3. de Sacrificio Missæ, vlt. circa finem Kellifonius tom. 2. in. 3. part. quest. 80. art. 8. Ochagavia de Sacram. tract. 2. de Euchar. quest. 12. num. 10. Coninch de Sacram. quest. 80. art. 8. num. 52. Hurtadus de Sacram. disp. 9. difficult. 16. Præpositus in 3. part. quest. 80. art. 6. dub. 2. num. 43. & alij. & ratio est, quia infirmus pro periculo mortis excusatur à prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, quando aliter nequit cõmodè, quia occurrit cum præcepto diuino communicandi pro eo periculo, quod præferendum est dictæ prohibitioni Ecclesiasticæ, sed postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, ita satisfecit præcepto diuino communicandi, vt pro eodem periculo non teneatur ex diuino illo præcepto iterum communicare, quauis post primam sumptionem Eucharistie mortaliter peccauerit Ergo postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, nequit iterum pro eodem perseverante non ieiunus communicare, quia post primam sumptionem nullum extat diuinum præceptum iterum communicandi, quo excusari possit à prohibitione Ecclesiastica communicandi post fractionem ieiunij. Et idem hanc sententiam præter DD. citatos tenet Vasquez & Ioannes de la Cruz, quos retuli in 1. part. tract. 14. resolut. 75.

2. Sed ibi contraria opinio mihi magis placuit cum multis Doctoribus, quibus nunc addo, me citato, Ioannem de Lugo de sac. Euchar. disp. 15. sect. 3. num. 64. Marchantium in resol. pastor. de Sacram. tract. 4. cap. 2. quest. 4. cap. 1. Mercerum de Sacram. quest. 80. art. 8. num. 3. Tannerum vbi infra num. 85. Fagandez præc. 3. lib. 3. cap. 5. num. 20. Granadum in 3. part. contro. 6. tract. 10. disput. 8. num. 9. vbi rectè ex Suarez notat quod licet infirmis expectare possit ieiunium per vnâ, aut alteram horam post mediâ noctem, adhuc non esse obligationem in ea intermissa hora sumendi Eucharistiam, sed posse differri ad aliud tempus, in quo non sit ieiunium: quod etiam docet Tannerus tom. 3. disp. 5. quest. 8. dub. 4. num. 84. Quanam verd temporis intercapedo sit adhibenda in tali casu inter vnâ & alteram communionem, vide me ipsum in 1. part. tract. 14. resolut. 77. & in 3. part. tract. 4. resolut. 44.

Que hic est Res. antecedens, & in aliis eius annot.

Quoad hoc lege supra doctrinam Res. 82. & eius annot.

Que nunc hanc sequentur.

RESOL. LXXXV.

Quando Sacerdos iterum præbet ægrotis non ieiuno Sacramentum Eucharistiam, quanam temporis intercapedo habenda est inter vnâ, & alteram Communionem? Ex part. 2. tr. 14. Res. 77.

§. 1. Multum tempus, arbitrio boni viti, respiciet Nua. tom. 2. lib. 5. de poenit. & rem. conf. 41. quod aliqui asserunt esse 30. dies, vbi obseruat Villalobos vbi supra. Hæc sententia est nimis rigida, ideo post octo, vel decem dies, posse iterum infirmo non ieiuno Sacerdotem præbere viaticum, putauit Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 8. Villalobos in sum. p. 1. tract. 7. dub. 38. num. 8. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 68. sect. 4. Henriquez in sum. lib. 8. cap. 5. Fagandez de præc. Eccl. tract. 3. lib. 3. cap. 5. num. 10.

Sup hoc in duabus Res. seqq. & supra in Res. 77. §. 2. inter principium, & medium, à veri Deinde & in aliis Res. & §. eius not. & in tom. 1. tr. 7. Res. 57. §. 16.

num. 10 amicissimus ac pariter doctissimus noster P. D. Andreas Castaldus in sua praxi carem. lib. 4. sect. 14. cap. 8. num. 5. cum aliis. Syluius verò in 3. part. quæst. 80. art. 9. putat post septem dies posse ægrotum iterum sumere viaticum.

2. Ego autem puto sex dies sufficere, nixus auctoritate Tabienæ per. communicare, num. 48. Armill. num. 18. Zambrani in decis. cas. conse. tempore mortis, cap. 3. dub. 5. num. 4. Possuini de eff. Cur. c. 8. num. 21. Filluc. tom. 4. cap. 8. num. 238. 1. & fauet huic sententiæ Ioan. Maior. in 4. sentent. dist. 9. q. 3. ad 5. quæst. 32.

RESOL. LXXXVI.

Quenam temporis intercapedo habenda sit inter vnam & alteram Communionem, ut infirmus possit communicare non ieiunus?

Et notatur, quod si quis proximè ante medium noctis cenauit in Dominica incidente in vigilia Natiuitatis Domini, possit statim post medium noctis sacrificare, & communicare?

Deinde licet deceat aliquo tempore post sacram communionem à cibo, & potu abstinere, tamen ad id nemo tenetur sub mortali, & ideo potest quis statim sine graui culpa de Sacrificia ad prandium accedere? Ex p. 3. tr. 4. ref. 44.

§. 1. **I**n resol. 77. tract. de celebr. Missarum, dixi sufficere sex dies, sed. plus addit Paulus Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 20. vbi sic asserit. Eucharistia ob mortis periculum si sumpta sit à non ieiunio, posse ita accipi saltem post sex dierum intervallum, docent aliqui: quinimò existimo ob iustam causam, pnta, si aliquis assuetus frequenter communicare, aut sacrificare propter deuotionem, ac desiderium, difficile abstinere, permitti ipsi posse, ut altero statim die iterum sacram Eucharistiam è manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur. Ita Layman. Sed post hæc scripta inueni Ludouicum de S. Iuan in sum. tom. 1. quæst. 7. art. 10. diff. 4. de sacram. Euchar. sic asserere. [Siendo yo Prelado daua à los enfermos de la Viñuierdad de Alcalá se sabia, y lo aprobauan, sino el Padre Vasquez.] Ita ille, vbi etiam notat dictum Gabrielem Vasquez tandem in hanc descendisse sententiam, quod est valde notandum contra illos, qui dixi auctoritate Vasquez negant viaticum sæpius dandum infirmis.

2. Notandum est etiam cum Henriquez lib. 8. cap. 4. in glossa littera V. quod si quis proximè ante medium noctis cenauit in Dominica, incidente in vigilia Natiuitatis Domini, posse statim post medium noctis sacrificare, & communicare. Deinde licet deceat aliquo tempore post sacram communionem à cibo, & potu abstinere, tamen ad id nemo tenetur sub mortali, & ideo potest quis statim sine graui culpa, de sacrificia ad prandium accedere, vt docent Villalob. in sum. tom. 1. tract. 7. diff. 39. num. 5. Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 8. Valent. tom. 4. diff. 6. quæst. 8. punct. 3. ver. postremò, & alij.

RESOL. LXXXVII.

An infirmus non ieiunus, qui sumpsit Viaticum possit illud iterum sumere sequenti die?

Sed si aliquis curiosus inquirat, quot dies debeat superviuere infirmus, vt possit sumptum iam Viatico, iterum communicare, vt vult Rituale? Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 48. alias 47.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Castrus Palans tom. 4. tract. 21. dist. unica, punct. 13. num. 14. vbi dicitur sic asserit: Ego verò dicendum existimo, vel sententiandum esse cum Valque, vel affirmandum non solum post sex, vel octo dies te posse iterum Viaticum sumere, sed singulis diebus. Nam si constituitur in mortis periculo, vt præcitati Doctores affirmant, nulla est lex posita de præmittendo ieiunio Communioni; cum datum omnibus sit singulis diebus Eucharistiam accipere, poterunt illam accipere non ieiunus, si ieiunium seruare non possunt. Necesse tamen verò tanti Sacramenti singulis diebus habent morturi, vt quid ergo illo priuandi sunt? Poterunt ergo singulis diebus communicare, si aliter non possunt. Et ita sustinet Tabiena, & Amilla casu quo moriturus post semel acceptum Viaticum peccat mortaliter, quod ablit. Henriquez lib. 8. cap. 50. solum dicit non decere ob reuerentiam Sacramenti sic sæpius communicare, tacite indicans solum esse minus conueniens, sed non illicitum, Emanuel Si cori, Eucharistia, num. 5. & 34. edit. Rom. sine vlla limitatione, inquit posse sæpius in eadem ægitudine infirmum, etiam non ieiunum, communicare, quoties experere videatur. Layman existimat, si aliquis assuetus est frequenter communicare, vel sacrificare, & propter deuotionem, ac desiderium difficile abstinere, permitti posse, vt altero statim die iterum sacram Eucharistiam è manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur. Hæc omnia Palans. Hanc etiam sententiam tenet Hurtad. de sacr. Euchar. dist. 9. diff. 11. Bannus in Theol. mor. tom. 1. tract. 5. de Euchar. quæst. 21. dub. 3. Leandr. de Sacram. 2. tr. 7. dist. 5. q. 49. Elcoban in Theol. mor. tr. 7. exem. 6. c. 5. n. 62. Balæus in fir. Theol. mor. verb. Comm. Sacram. n. 45. & de solitis frequentate Communionem Quintanaducias in Theol. mor. tom. 1. tract. 4. singul. 14. num. 5. Et ideo Magister Serra Dominicanus in 3. part. D. Thom. quæst. 80. art. 3. hæc scripta reliquit. Si quæras (ait) an in eadem indigentia possint infirmi non ieiunus post sumpsum Viaticum communicare? Responderi solet communitè, posse dummodo inter vnam & alteram Communionem mediet tempus sex, vel octo dierum. Non desunt tamen qui dicant, si mortis periculum instat, posse etiam altero die post Viaticum sumpsum & deinceps quotidie communicare non ieiunus, quia in mortis periculo non solum permittitur non ieiunio Communionem, vt possit implere præceptum accipiendi Viaticum, sed etiam quia mortuus valde indiget huius Sacramenti præsidio. Ita Serra. Et hanc sententiam probabilem esse putat Tambarin. in method. expedita Communionis, cap. 5. §. 11. num. 14.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam dicitur esse contra Rituale Romanum Pauli V. vbi habetur, quod si æger sumpso Viatico, dies aliquot viuerit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deiecit. Itaque secundum Rituale, infirmus qui sumpsit Viaticum, potest iterum communicare, sed post aliquot dies, ergo non sequenti die, vt voluit citari Doctores. Nec obstat dicere cum Choquerio in differ. Theologica de Confessione per literas, cap. 7. num. 42. vbi sic ait. Ad confirmationem eodem modo dicitur, Manuale, seu Rituale illud, vt & alia, alicuius priuati Doctoris opera consistunt esse, & illius auctoritatem non excedere. Non aliter fuit, & euulgatum, aut iussu vel consensu Pontificis, ac sufficiens Theologorum examen, tum, quia Pontifex non intendit communibus, ac receptis sententiis Scholarum vltio pacto præiudicare propter illius